1

इष्टेरोपाख्यानं।

१ प्रथमोऽध्यायः।

१ अहस्वेरस्य नृपस्य भोज्यं १० महिष्या वाष्ट्या राजाज्ञालङ्घनं १२ मिमुखनस्य मन्त्रणया योषितां वशीकरणार्थं राज्ञ आज्ञाप्रचारणं।

१ अहस्वेरो नृपः सिन्धुनदमारभ्य कृष्णदेशं यावत् सप्तविंशत्यधिकशतैक-
२ देशानां राजत्वम् अकरोत्। तस्मिन् समये यदा स महीपालो ऽहस्वेरः
३ शूशनपुरे निजे राजसिंहासने समुपविष्ट आसीत् तदा स निजराज-
त्वस्य तृतीये वत्सरे स्वकीयामात्यानां भृत्यानाञ्च कृते भोज्यम् आसाद-
यामास। तत्र पारसमादियादेशयोः पराक्रमिणो लोकाः कुलीननरा
४ देशाधिपतयश्च तस्यान्तिकम् आगताः। स बहुदिनान्यर्थतो ऽशीत्य-
धिकशतं दिनानि यावत् तेषां पुरस्तात् निजराजत्वस्य गरिम्ण ऐश्वर्य्यं
५ निजप्रतापस्य महिम्नस्तेजश्च चकासयाञ्चकार। अपरं तेषु दिनेषु गतेषु
नृपतिः शूशनपुरे समवस्थितानां क्षुद्राणां महतां च निखिललोकानां
कृते राजपुर्य्या उद्यानस्य प्राङ्गणे सप्तदिनानि यावद् भोज्यमासादया-
६ मास। तत्र धूम्रवर्णसूक्ष्मसूत्रै र्निर्म्मितै रज्जुभि र्बद्धा शुक्लहरितनीलवर्णा
यवनिका वर्त्तुलासु रौप्यग्रहणीषु मर्मरस्तम्भेषु चावालम्बन्त, अपरं रक्त-
नीलशुक्लकृष्णवर्णमर्मरप्रस्तरैः शोभिते भूपृष्ठे स्वर्णरूप्यमण्डिताः शय्या
७ आसन्। किञ्च विविधाकाराणि हैमभाजनानि द्राक्षारसैरपूर्य्यन्त तेषां
८ राजकीयद्राक्षारसानां राजार्हं महाधनमासीत्। तत्र पानसमये राजा-
देशात् को ऽपि केनापि बलान्नापाय्यत, यत एकैको जनः स्वेच्छानुसारेण
कर्म्म करोत्विति नृपतिः स्वीयराजधान्याः सर्व्वान् अधिपतीन् आज्ञा-
९ पयामास। अपरं महिषी वाष्टी तद्वद् अहस्वेरस्य राजनिवेशने नारी-
णां कृते भोज्यम् आसादयाञ्चकार।

१० अपरञ्च सप्तमे दिने राज्ञश्चित्ते द्राक्षारसेन प्रफुल्लिते सति मिह्र-
मनो विस्था हर्वोथा विग्था अवगथः सेथरः कर्कसञ्च नृपस्याहस्वेरस्य
श्रीमुखस्य परिचारका एते सप्त नपुंसकास्तेनेदम् ऊचिरे यूयं राजमुकुटेन
११ भूषितां राज्ञीं वाष्टीं नृपस्य समक्षम् आनयतेति। अनेन स लोकान्

अधिपतींश्च तस्याः सौन्दर्य्यं दर्शयितुम् ऐच्छत्, यतः सा परमसुन्दरी स्थितवती। किन्तु सा वाष्टी राज्ञी नपुंसकै र्ज्ञापितात् क्षितिपतेरादेशात् १२ समायातुं मतिं न चकार। ततो नृपति र्भृशं चुकोप तस्य क्रोधाग्निः प्रजज्वाल च।

तदानीं कर्शिनाः शेथरो ऽद्माथास्तर्शीशो मेरसो मर्षिणा मिमूखन- १३ श्चेतिनामानो नृपस्य मुखदर्शिनो राजसिंहासनस्य पार्श्वस्थे प्रधानस्थाने समासीनाः पारसमादियादेशयोरेते सप्त कुलीना जना नरपतेः सन्निधावासन्। तदानीं राजा व्यवस्थाज्ञान् राजनीतिज्ञान् मानवान् प्रति १४ कथनस्य रीत्यनुसारेण तान् विदुषः कालज्ञलोकांश्च प्रति वच इदं बभाषे, राज्ञी वाष्टी नपुंसकै र्ज्ञापितम् अहस्वेरस्य नृपतेरादेशं यन्न १५ समाचारत्, तस्माद् व्यवस्थानुसारेण तां प्रति किं कर्त्तव्यम्? तत्र मि- १६ मूखनो नृपतेरध्यक्षाणाञ्च साक्षात् प्रतिजगाद, महिष्या वाष्ट्या यद् अपराद्धं तत् केवलं राज्ञो नहि, किन्तु भूपालस्याहस्वेरस्य सर्व्वराष्ट्रेषु यावन्तो ऽधिपतयो यावन्तो लोकाश्च सन्ति तेषां सर्व्वेषाम् अपराद्धं। महिष्या एतत्कर्म्मणो वार्त्ता पतीनाम् अवज्ञायै सर्व्वासां नारीणां मध्यं १७ व्याप्स्यति यतो लोकै र्वदिष्यते भूपतिरहस्वेरो वाष्टीं राज्ञीं निजोपकण्ठम् आनेतुम् आदिष्टवान् ततः सा नागमत्। अपरं पारसमादिया- १८ देशयो र्या कुलीना महिष्या एतत्कर्म्मणो वृत्तान्तं श्रोष्यन्ति ता अद्यैव नरपतेः सर्व्वान् अधिपतीन् तादृशं भाषिष्यन्ते तेन महत्यवहेला क्रोधश्च समुद्भविष्यतः। अतो यदि नरपतेरभिमतं जायते तर्हि वाष्टी १९ नृपतेरहस्वेरस्य सन्निधिं पुनरायातुं न लप्स्यते, किञ्च राजा तस्या महिषीत्वं परिहृत्य तस्या उत्तमाय कस्यैचित् सीमन्तिन्यै विश्राणयिष्यतीति राजाज्ञा भवता प्रकाश्यताम्, अपरं तस्या लोपो यन्न भवेत् तदर्थं साज्ञा पारसमादियादेशयो र्व्यवस्थाया मध्ये लिख्यतां। अपरं जनपदः पृथुलो २० ऽस्ति तस्मात् तस्य सर्व्वत्र सा राजाज्ञा प्रकाश्यतां तेन सर्व्वा योषितः क्षुद्रं महन्तं वा निजं निजं पतिं सम्मंस्यन्ते। तदानीं तस्मिन् वचसि २१ नृपतेरध्यक्षाणाञ्च तोषकरे सति नृपो मिमूखनस्य मन्त्रणानुसारेण चकृवान्। स एकैकस्य जनपदस्य लिप्यनुसारत एकैकस्या जाते र्भाषा- २२ नुसारतश्च निजाधीनान् निखिलजनपदान् पत्राणि प्रेषयित्वा वच इदं प्रचारयामास, एकैकः पुमान् निजे निजे वेश्मनि स्वामित्वं करोतु, निजजाते र्भाषया ताम् आज्ञां प्रचारयतु च।

२ द्वितीयोऽध्यायः।

१ बङ्गी युवतीः संग्राहयितुं मन्त्रणाकरणं ५ इष्टेरायास्तदीयपालकपितुश्च कथनं ८ इष्टेरां प्रति स्वीपालकस्य हेगयस्यानुग्रहः १२ पावनस्य नृपतेरन्तिकगमनस्य च रीतिः १५ इष्टेरायां राज्ञस्तुष्टिः २१ राजद्रोहप्रकाशनात् नृपतेः पुराटत्तपुस्तके मर्दिखयस्य नामलेखनं।

१ एतेभ्यो वृत्तान्तेभ्यः परं नृपतेरहस्वेरस्य क्रोधे शान्ते सति स वाष्टीं
२ तस्याः कार्य्यं तस्याः प्रतिकूलं कृतं नियमञ्च चिन्तयितुम् आरेभे। तत्र राज्ञः सेविनो दासास्तमवदन् नरपतेः कृते सुन्दरीणां युवतीनां गवेषणं
३ क्रियतां। अपरं नरपतिः स्वराष्ट्रस्य सर्व्वदेशेषु नियामकान् नियुंक्तां तैः सर्व्वाः सुन्दरी युवतीः कन्याः संगृह्य शूशनराजधान्या अन्तःपुरम् आनीय नारीणाम् अवितरि राजकीयनपुंसके हेगये समर्प्यन्तां किञ्च भूषणार्थ-
४ कद्रव्याणि ताभ्यो दीयन्तां। तत्र या कन्या राज्ञे रोचिष्यते सा वाष्ट्याः पदे महिषी भवतु। तदानीं राजा तस्मिन् वाक्ये तुष्ट्वा तथैव चकार।
५ तदानीं शूशनपुरे मर्दिखयनामक एको यिहूदीयलोक आसीत् स विन्यामीनवंशीयकीशस्य प्रपौत्रः शिमियेः पौत्रो यायीरस्य पुत्रः।
६ यिहूदीयनृपेण यिहोयाखीनेन साकं ये लोका बाबिलीयनृपेण निवूख-नित्सरेण प्रवासयाञ्चक्रिरे तैः समं स मर्दिखयो ऽपि यिरूशालमात्
७ प्रवासितः। स निजपितृव्यस्य तनयां हदसाम् अर्थत इष्टेरां पर्य्यपालयत् यतः सा पितृमातृहीना। सा तु युवती महासुन्दरी सुवदना चासीत्। तस्या मातापित्रो र्मरणकाले मर्दिखयस्तां स्वदुहितृवद् गृहीतवान्।
८ अनन्तरं नृपस्य तस्मिन् नियमे निदेशे च प्रचारिते सति राजधान्यां शूशने हेगयस्य समीपे बङ्गीनां कन्यानां सङ्ग्रहणकाले इष्टेरापि राज-
९ धान्यां रमणीनाम् अध्यक्षस्य हेगयस्य समीपम् आनायि। सा तु तस्मै रुचित्वा तस्यानुग्रहं लब्धवती, ततः स तस्मै दातव्यानि भूषणार्थकद्रव्याणां-शांश्च किञ्च राजनिवेशनाद् अभिरुचिताः सप्त दासीश्च तस्मै त्वरितं ददिवान् अन्तःपुरस्योत्तमस्थाने दासीभिः समं तां वासयामास च।
१० किन्त्विष्टेरा निजजातेरुत्पत्तेश्च परिचयं कमपि न जगाद यतो मर्दिख-
११ यस्तत्प्रकाशनात् तां प्रतिसिषेध। अनन्तरम् इष्टेराया मङ्गलं गतिञ्च वेदितुं मर्दिखयः प्रतिदिनम् अन्तःपुरस्य चत्वरस्य सम्मुखे यातायातम् अकरोत्।
१२ अपरं द्वादशमासान् तत्र स्थाने रमणीनां नियमितां सेवाम् उपगत्वै-

कैका युवती पर्य्यायेण राज्ञः समीपम् आनीयत, यतः षण्मासान् यावद् गन्धरसतैलसेवया षण्मासांश्च यावत् सुगन्धिद्रव्याणां योषित्परिष्कारार्थकद्रव्याणाञ्च सेवया ताः परिष्कर्त्तुम् एतावन्ति दिनानि व्यतियन्ति। अपरं राज्ञः समीपं गमिष्यन्ती युवती स्वया सार्द्धम् अन्तःपुराद् राज- १३ निवेशनं गमनार्थं यद्यद् द्रव्यम् अयाचत तत्तत् तस्यै व्यतीर्यत। सा १४ सन्ध्याकाले ऽव्रजत् प्रातःकाले चोपपत्नीनाम् अवितू राजनपुंसकस्य शाश्वतस्य समीपं द्वितीयान्तःपुरं परावृत्यायात्। राजा चेत् तस्यां तुष्ट्वा तस्या नाम्ना तां नाङ्क्ष्यत् तर्हि सा नरपतेरुपकण्ठं पुन र्नागमत्।

अपरं मर्दिखयः स्वीयपितृव्यस्यावीहयिलस्य यां कन्याम् इष्टेरां १५ स्वपुत्रीमिव गृहीतवान् राजसन्निधौ गमनाय तस्याः पर्य्याय उपस्थिते योषिताम् अविता राजनपुंसको हेगयो यद्यत् न्यरूपयत् तदतिरिक्तं सा नापरं किञ्चिद् अयाचत, किन्तु यावन्तो जना इष्टेरां प्रति दृष्टिम- कुर्व्वन् ते सर्व्वे तस्याम् अतुष्यन्। नृपस्य राजत्वस्य सप्तमवत्सरस्य दशमे १६ मास्यर्थतो टेवेतमासि नृपतेरहखेरस्य समीपं गमनार्थम् इष्टेरा राज- निवेशनम् आनीयत। ततो नृपतिरन्याभ्यो योषिद्भ्य इष्टेरायां बङ्गप्री- १७ यत किञ्च तदन्याभ्यः सर्व्वकन्याभ्यः सा तस्य दृष्टौ प्रसादम् अनुग्रहञ्च लेभे तेन स तस्याः शिरसि राजकिरीटं निधाय वाञ्छाः पदे तां महिषीं चकार। अनन्तरं नृपतिरिष्टेरायाः सम्मानार्थं स्वस्य निखिलाध्यक्षाणां १८ दासानाञ्च कृते महाभोज्यम् आसादयाञ्चकार, अपरं निखिलप्रदेशानां राजकरान् मोचयित्वा राजार्हदानम् अकरोत्।

कन्यासु द्वितीयवारं संगृह्यमाणासु मर्दिखयो राजद्वार उपविष्ट १९ आसीत्। इष्टेरा मर्दिखयस्य निदेशात् निजकुटुम्बानां जातेर्वा परिचयं २० कमपि नावदत्। इष्टेरा मर्दिखयस्य सन्निधौ परिपालनसमये यादृग- करोत् तदानीमपि तादृक् तस्य निदेशम् अगृह्णात्।

तस्मिन् समये ऽर्थतो राजद्वारे मर्दिखयस्योपवेशनसमये विगयनतेर- २१ शनामानौ द्वारिणां मध्यगतौ द्वौ राजनपुंसकौ क्रोधाद् राजानम् अहखेरं व्यापादयितुं चिचेष्टाते। ततो मर्दिखयस्तद् विज्ञाय राज्ञीम् इष्टेरां ज्ञा- २२ पयामास, इष्टेरा च मर्दिखयस्य नाम कृत्वा तं वृत्तान्तं राज्ञे निवेदया- मास। अपरं तेनानुसन्धाय प्रमाणे लब्धे तौ द्वौ जनौ दण्डकाष्ठयोरुल्ल- २३ म्बयाञ्चक्राते किञ्च सा कथा नरपतेः साक्षात् पुरावृत्तपुस्तके समलिख्यत।

३ तृतीयोऽध्यायः ।

१ हामनस्योन्नतिं यिह्वदीयानां विनाशाय शुभदिननिरूपणार्थं गुटिकापातनं ८ यिह्वदीयानां विनाशाय राज्ञः सकाशात् हामनस्याज्ञाप्राप्तिः सञ्चय तत्प्रकाशनञ्च ।

१ अनन्तरं नरपतिरहस्वेरो हम्मिदाथाः सुतस्यागागीयहामनस्य पदम्
एधयित्वा तम् उन्नतं चकार निजसङ्गिनां निखिलकुलीनानाम् आस-
२ नानाम् उपरिष्टात् तदीयमासनं स्थापयाञ्चकार च । तेन राजद्वार-
वर्त्तिनः सर्व्वे राजकीयदासा भूमिष्ठा भवन्तो हामनं प्रणन्तुम् आरे-
भिरे यतो राजा तम् उद्दिश्य तादृग् आदिदेश, किन्तु मर्दिखयो भूमि-
३ ष्ठो न भवति न च तं प्रणमति। तेन राजद्वारवर्त्तिनो राजभृत्या मर्दि-
४ खयं जगदुः, त्वं नरपते निर्देशं कुतो लङ्घयसे? इत्थं ते प्रत्यहं तं व्याह-
रन्ति तथापि स तेषां वचांसि न गृह्णाति ततो मर्दिखयो यिह्वदीय
इति तस्य प्रमुखाद् विज्ञाय तदीयवाक्यानि निश्चलानि न वेति निश्चेतुं
५ ते हामनं तत् ज्ञापयामासुः । अपरं मर्दिखयो भूमिष्ठो भवन् मां न
६ प्रणमतीति वीक्षमाणो हामनः कोपेन परिपूर्णो बभूव । अपरं मर्दि-
खयो यिह्वदीयजातिरित्यवगम्य हामनः केवलं मर्दिखयं प्रति हस्तार्पणं
लघु विज्ञायाहस्वेरस्य राज्ञो निखिले राष्ट्रे मर्दिखयस्य स्वजातीयान्
७ निखिलान् यिह्वदीयलोकान् व्यापादयितुं येते । अपरम् एतदधि नृपते-
रहस्वेरस्य राजत्वस्य द्वादशवत्सरस्य प्रथमे मासे ऽर्थतो नीषणमासे
हामनस्य साक्षाद् अदरनामकं द्वादशं मासं यावद् एकैकस्य दिनस्यैकै-
कस्य मासस्य च कृते गुटिकापातं बभूव ।

८ अनन्तरं हामनो राजानम् अहस्वेरम् उदितवान् भवतो राष्ट्रस्य नि-
खिलदेशेष्वन्यान्यलोकानां मध्ये विकीर्णा विभिन्ना चैका जाति र्विद्यते।
अन्यलोकानां व्यवस्यातस्तज्जातीयानां व्यवस्था भिन्ना ते नरपते र्व्यवस्थां
९ न मन्यन्ते तस्मात् ते राज्ञा न सोढव्याः। यदि नरपतेरभिमतं जायेत
तर्हि तेषां व्यापादनार्थं राजाज्ञा लिख्यतां तेनाहं राजकार्य्ये नियुक्त-
लोकानां हस्तेषु राजकोषे स्थापनार्थं दशसहस्रकिक्कारपरिमाणानि रज-
१० तानि समर्पयिष्यामि । तदानीं नृपः स्वीयशयाद् अङ्गुरीयकम् अपाकृत्य
यिह्वदीयानां परिपन्थिने हम्मिदाथाः पुत्रायागागीयहामनाय ददि-
११ वान् । अपरं नृपो हामनम् आचचक्षे तानि रजतानि ते लोकाश्च तुभ्यम्
१२ अदायिषत तान् प्रति निजेच्छानुसारेणाचर। अनन्तरं प्रथममासस्य
त्रयोदशे दिवसे राजलेखका आजुहुविरे तत एकैकस्मिन् देशे ये राज-

प्रतिनिधयो ऽध्यक्षाश्चासन् तान् प्रति किञ्चैकैकस्या जातेरेकैकस्य देशस्य च मुख्यनरान् एकैकस्या जातेरक्षरै र्भाषया च नृपतेरहस्येरस्य नाम्ना हामनस्यादेशानुसारादेव पत्राणि लिखितानि नृपाङ्गुरीयकेण मुद्राङ्कितानि च। अपरम् एकस्मिन् दिने ऽर्थतो ऽदरनामकस्य द्वादशमासस्य त्रयोदशे दिवसे युवराजशिशुयोषिद्भिः समं निखिलयिहूदीया विनाशयितव्या हन्तव्या लोप्तव्याश्च तेषां वस्तूनि च लोठयितव्या इत्याज्ञासम्बलितानि तानि पत्राणि दूतैः क्षितिपस्य निखिलप्रदेशान् प्रति प्रेषयाञ्चक्रिरे। किञ्च तस्मिन् दिने सर्व्वे लोका यद् उद्यता भवेयुस्तदर्थं निखिललोकानां ज्ञानायैकैकस्मिन् देशे ताम् आज्ञां प्रचारयितुं तल्लिपेरनुरूपं प्रादीयत। अनन्तरं दूता राजाज्ञातस्वरितं विधाय वहिर्बभ्रजुः। स आदेशो राजधान्यां शूशने प्राकाश्यत। ततः परं राजा हामनश्च भक्षितुं पातुञ्चोपविविशतुः परन्तु शूशनपौरा उद्विविजुः।

१ मर्दिखयस्य यिहूदीयानाञ्च शोकस्य कथनं ४ तस्य संवादं श्रुत्वा मर्दिखयस्य समीपम् इष्टेराया लोकप्रेषणं तस्योत्तरञ्च १० इष्टेराया द्वितीयकथनं मर्दिखयस्योत्तरञ्च १५ इष्टेराया उपवासनिरूपणं।

अपरं मर्दिखयस्तं कृत्स्नं वृत्तान्तं विज्ञाय निजवसनानि चिच्छेद १ किञ्च शानजं वसनं परिधाय भस्म विलिप्य मध्येनगरं व्रजन् उच्चैःस्वरेण तीव्रं विलापं चकार। अनन्तरं राजद्वारस्य सम्मुखपर्य्यन्तम् आययौ, २ परन्तु राजद्वारं शानपरिहितेन केनापि न प्रवेष्टव्यम्। अपरम् एकै- ३ कस्य प्रदेशस्य यद्यत् स्थानं सा राजाज्ञा नियमपत्रञ्च जगाम, तेषां स्थानानां यिहूदीयानां मध्ये महाशोक उपवासः क्रन्दनं विलापश्च बभूवुः किञ्च बहवः शानवसनं परिधाय भस्मसु शिश्यिरे।

अनन्तरम् इष्टेराया दास्यो नपुंसकाश्च समेत्य तं संवादम् इष्टेरां ४ विज्ञापयामासुः। तेन राज्ञी महाशोकवती सती मर्दिखयस्य शानवसनम् अपाकर्षिष्यन्ती तं परिधापयिष्यन्ती च वासांसि प्रेषयामास किन्तु स तानि न जग्राह। तेन किमभूत् कुतो ऽभूदिति वेदितुम् इष्टेरा ५ निजपरिचारकाणां राजनपुंसकानां मध्यवर्त्तिनं हथकम् आहूय मर्दिखयस्य समीपं व्रजेत्यादिदेश। अनन्तरं हथको वहि र्गत्वा राजद्वारस्य ६

७ सम्मुखस्थे नगरस्य सन्निवेशे मर्दिखयं प्राप। तेन मर्दिखयः स्वं प्रति यद्यद् अघटत किञ्च यिह्नदीयानां विनाशार्थं हामनो राजकोषे किम्प-
८ रिमाणं रजतं दातुं प्रत्यजानात् तत् तस्मै कथयामास। अपरं तेषां विनाशार्थं यद् आज्ञापत्रं शूशने प्रादायि तस्यानुलिपिं तस्मै दत्त्वा जगाद, इष्टेराम् एतद् दर्शय बोधय चेति। अपरं सा यत् स्वजातीयलोकानां कृते विनेतुं प्रार्थयितुञ्च राज्ञः सन्निधिं प्राविशेत् तदपि
९ स कथयितुम् आज्ञापयामास। अनन्तरं हथकः समेत्य मर्दिखयस्य वचनानीष्टेरां विज्ञापयामास।

१० अनन्तरम् इष्टेरा मर्दिखयं वच इदं वदितुं पुनर्व्वारं हथकम् आदि-
११ देश। पुमान् योषिद् वा यः कश्चिद् अनाहूतः सन् अभ्यन्तरचत्वरे राज्ञ उपकण्ठं व्रजति तं प्रति नृपेण हेममये राजदण्डे प्रसारिते स जीवति, किञ्च तदितरे सर्व्वे हन्तव्या इत्यनन्य आदेशो विद्यत एतत् सर्व्वे राजभृत्या राज्ञः सर्व्वदेशीयाः प्रजाश्च विदन्ति किञ्च त्रिंशद् दिनानि व्यती-
१२ तानि राज्ञः समीपम् एतुं नाहम् आह्वये। अनन्तरं मर्दिखयाय म-
१३ हिष्या इष्टेराया एतस्मिन् वचसि निवेदिते स इष्टेराम् इदं प्रतिवाचं गदितुम् आदिदेश, सर्व्वेषां यिह्नदीयानां मध्ये त्वं राजनिवेशने तिष्ठन्ती
१४ रक्षां लप्स्यसे नैतत् चित्ते चिन्तय। यदि त्वं समये ऽस्मिन् वाचंयमा तिष्ठेस्तर्ह्यपरेण केनाप्युपायेन यिह्नदीयानाम् उपकारस्य निस्तारस्य च पन्थाः सम्भविष्यति त्वन्तु निजपितृवंशेन साकं विनंक्ष्यसि किन्तु बोधो ऽयं जायते त्वम् अस्य विपत्समयस्य निमित्तं राज्ञीत्वं प्राप्ता।

१५ तदानीम् इष्टेरा मर्दिखयम् इदं प्रतिवाचं वक्तुम् आदिदेश, त्वया
१६ व्रजित्वा शूशने संस्थितान् निखिलान् यिह्नदीयान् संगृह्य दिनत्रयं यावत् मदर्थम् उपवासः क्रियतां भक्ष्यं पेयं वा किमपि न भुज्यतां, किञ्च मया मम दासीभिश्च उपवस्यते। इत्यमेव कृते ऽहं विधिविरुद्धं राज्ञः
१७ समक्षं यास्यामि, तेन यदि हन्तव्याहं तर्हि घानिष्ये। अनन्तरं मर्दिखयो व्रजित्वेष्टेराया निदेशानुसारेण चक्रवान्।

---

५ पञ्चमोऽध्यायः।

१ राज्ञः समीपं व्रजित्वा तस्यानुग्रहं प्राप्येष्टेरया तस्य हामनस्य च निमन्त्रणं ६ द्वितीयवारं तयो र्निमन्त्रणं ९ अभिमानिना हामनेन मर्दिखयस्यावहेला १४ तस्य कृते दण्डकाष्ठस्थापनञ्च।

अनन्तरं तृतीये दिवस इष्टेरा राजकीयवसनं परिधाय राजनिवेश- १
नस्याभ्यन्तरप्राङ्गणे भूपतेरागारसम्मुखे समुदतिष्ठत। तदानीं राजा
राजकीयागारे स्वीयराजसिंहासने ऽन्तरागारीयद्वारस्य सम्मुख उप-
विष्ट आसीत्। तदा राज्ञा प्राङ्गणे समुपतिष्ठन्तीम् इष्टेरां राज्ञीम् २
अवलोक्य तां प्रति प्रसादः प्रकाशितः। अतो नृपेणेष्टेरां प्रति स्वशय-
स्थिते काञ्चनमये राजदण्डे प्रसारित इष्टेरा निकटं प्रगत्य राजदण्डस्या-
ग्रभागं पस्पर्श। ततो राजा तां पप्रच्छ हे इष्टेरे राज्ञि किम् अभूत्? ३
त्वं किं प्रार्थयसे? राजत्वस्यार्द्धमपि यदि याचसे तर्हि तदपि तुभ्यं
वितारिष्यते। तत इष्टेरा प्रतिजगाद यदि राज्ञो दृष्ट्या शुभबोधो ४
जायेत तर्हि भवतः कृते मयासादितं भोज्यम् अद्य राज्ञा हामनेन
चागम्यतां। तदानीं राजा व्याहरत्, इष्टेराया निदेशाचरणाय ५
हामनं त्वरयत। अनन्तरं राजा हामनश्चेष्टेरया समासादितं भोज्यम्
ईयतुः।

अनन्तरं नृपो द्राक्षारसपानसमय इष्टेरां बभाषे त्वया किं प्रार्थ्यते? ६
तत् तुभ्यं दायिष्यते। तव वाञ्छा का? अर्द्धराजत्वेन यदि भवेत् तर्हि
सा सेत्स्यति। तत इष्टेरा प्रत्यवदत्, इयं मम प्रार्थना वाञ्छा चास्ते, मयि ७
यदि नृपः प्रसन्नो भवेत् किञ्च मया प्रार्थितं दातुं वाञ्छितं साधयितुञ्च ८
यदि नृपतेरभिमतं स्यात् तर्हि यद्भोज्यमहम् आसादयिष्यामि, तत्र
हामनेन साकं नृपतिरायातु श्वो मया नृपतेरादेश आचरिष्यते।

तेन तस्मिन् दिने हामन आज्ञादितो हृष्टचित्तश्च बहिरियाय। ९
परन्तु राजद्वारे यदा हामनो मर्दिखयम् अपश्यत् तदानीं स तस्य
समक्षं नोत्तस्थौ न प्रणनाम च तस्मात् हामनो मर्दिखयस्य विरुद्धं को-
पेन परिपुपूरे। तथापि हामनो धैर्य्यम् आललम्बे किञ्च स्वगेहं समेत्य १०
निजबन्धून् निजां जायां सेरशाञ्च समाहूयानिनाय। अपरं हामनस्तेषां ११
सन्निधौ निजैश्वर्य्यस्य गौरवं निजपुत्राणां बहुसंख्यत्वञ्च निवेदयामास
किञ्च राज्ञा तस्य पदम् एधयित्वा कुलीनानां राजभृत्यानाञ्चोपरिष्टात्
तस्य या उन्नतिः कृता तस्या अपि वर्णनं तान् श्रावयाञ्चकार। हामनो १२
ऽपरं जगाद राज्ञीष्टेरा स्वासादितं भोज्यं मां विना कमप्ययं राज्ञा
साकं न समानिनाय श्वोऽर्थमपि नृपेण समम् अहं तया निमन्त्रितो
ऽस्मि। किन्तु यतिकालान् अहं राजद्वारे समुपविष्टं तं यिहुदीयं १३
मर्दिखयं समीक्षे ततिकालान् एतैः सर्व्वैर्मम तृप्तिर्न जायते।

१४ तदानीं तस्य जाया सेरभ्रा बन्धवश्च तम् आचचक्षिरे, पञ्चाशच्छ-
योचं दण्डकाष्ठमेकं निर्म्मापयतां तत्र मर्दिखयम् उल्लम्बयितुं श्वो नरपतिं
ब्रूहि, ततः परं हृष्टः सन् नृपेण साकं भोज्यं याहि । तदानीं तेन वचसा
हामनस्य सन्तोषे जाते स तादृशं दण्डकाष्ठं निर्म्मापयाञ्चकार ।

---

६ षष्ठोऽध्यायः ।

१ पुराहृत्तपुस्तके मर्दिखयस्य सत्कर्म्मणो विवृतिं पाठयित्वा नृपस्य तस्मै पारितोषिकं
दातुं वाञ्छनं ४ मर्दिखयस्य व्यापादनाय प्रार्थनार्थं नृपस्यान्तिकं गतेन हामनेना-
विज्ञानात् मर्दिखयाय सम्मानदानस्य मन्त्रणा १२ बन्धुनिवहं प्रति हामनस्य मनो-
गतकथायाः कथनं तस्योपकण्ठे तदीयभाविविनाशस्य कथाकथनञ्च ।

१ तस्यां यामिन्यां महीपतेर्निद्राया अभावात् स स्मरणीयपुराहृत्तपुस्त-
२ कस्यानयनम् आदिदेश ततो नृपतेः साक्षात् तत्पुस्तके पठ्यमाने तत्र लि-
खिता कथैषा प्रापि यद् विग्थनतेरेशनामानौ यौ द्वारिणौ राजनपुंस-
कौ भूपालम् अहस्तेरं व्यापादयितुम् अचेष्टतां, तयो र्मन्त्रणा मर्दिखयेन
३ प्राकाश्यत । ततो राजा पप्रच्छ तत्कृते मर्दिखयाय किं सम्मानम् उच्चप-
दञ्च दत्तं? नृपस्य सेवका दासा जगदुः, तस्य निमित्तं किमपि नाकारि ।
४ अनन्तरं भूपतिः पप्रच्छ, प्राङ्गणे को विद्यते? तदानीं हामनो मर्दि-
खयस्य निमित्तं निर्म्मापिते दण्डकाष्ठे तस्योल्लम्बनाय राज्ञा सह सम्मा-
५ यितुं राजनिवेशनस्य बहिःप्राङ्गणम् उपस्थितः । अतो नृपस्य दासा
जगदुः, पश्यतु हामनः प्राङ्गणे सन्तिष्ठमानो विद्यते । ततो नृप उवाच,
६ सोऽभ्यन्तरम् आयातु । अतो हामने प्रविष्टे राजा तम् आचचक्षे, नृपो
यस्य सम्मानेन हृष्यति तं प्रति किं कर्त्तव्यं? तदा हामनो मनसा चि-
७ न्तयामास, मदतिरिक्तं कस्यापरस्य सम्मानेन राजा हृष्येत्? अनन्तरं
८ हामनो राजानम् ऊचिवान् राजा यस्य नरस्य सम्माने हृष्यति तस्य
कृते किङ्करै राज्ञः परिधेयं राजकीयवसनं राजवाहको वाजी राज्ञः
९ शिरोभूषकः किरीटश्च समानीयन्तां । किञ्च तद्वसनं स वाजी च राज्ञः
कस्यचित् प्रधानकुलीनस्य करे समर्प्यतां ततो राजा यस्य नरस्य सम्मा-
नेन हृष्यति लोकास्तं तद् राजकीयवस्त्रं परिधाप्य तं वाजिनम् आरोह्य
नगरस्य सन्निवेशं गमयित्वा तस्य समक्षम् एतां भारतीं घोषयन्तु राजा
१० यस्य नरस्य सम्मानेन हृष्यति तं प्रत्येतादृश आचारः कर्त्तव्यः । तदानीं
नरपतिं हामनं निर्दिदेश त्वयेदं त्वरितं क्रियतां । त्वया यद्वद् उक्तं

तद्वद् राजवसनं राजवाजिनञ्च गृहीत्वा राजद्वारे समुपविष्टं यिह्वदीयं मर्दिखयं प्रति क्रियतां, त्वया यानि वचांसि गदितानि तेषाम् एकमपि न परिहीयतां। तदानीं हामनस्तद्वसनं वाजिनञ्च गृहीत्वा मर्दिखयं ११ वसनं परिधाप्य वाजिनम् आरोह्य च नगरस्य सन्निवेशं गमयाञ्चकार राजा यस्य नरस्य सम्मानेन हृष्यति तं प्रत्येतादृश आचारः कर्त्तव्य इति वार्त्तां तस्य पुरस्तात् पुनः पुनर्घोषयाञ्चकार च।

अनन्तरं मर्दिखयः पुनर्द्वारं राजद्वारं जग्मिवान् परन्तु हामनः १२ शोकान्वित आच्छादितमस्तकश्च निजं भवनं गन्तुं त्वरयाञ्चक्रे। अपरं १३ हामनः स्वस्य तासां घटनानां कथां निजां भार्य्यां सेरशां स्वस्य सर्व्वबन्धूंश्च समाचचक्षे। तेन तस्य विज्ञलोकास्तदीया जाया सेरशा च जगदुः, यस्य समक्षं तव पतनम् आरब्धं स मर्दिखयो यदि यिह्वदिवंशीयो मनुजो भवेत् तर्हि त्वं तस्य प्रभवितुं न पारयिष्यसि किन्तु तस्य सम्मुखे पतिष्यसि। तेन सह तेषां सम्भाषणकाल एव राजनपुंसकाः समेत्य इष्टेरयासादितं भोज्यं तं नेतुं त्वरयाञ्चक्रिरे। १४

---

७ सप्तमोऽध्यायः।

१ इष्टेरायाः स्ववाञ्छाप्रकाशनं ५ हामनस्य दोषित्वकरणं ७ हामनस्योल्लम्बनाय राज्ञ आदेशश्च।

अनन्तरं नृपे हामने च महिष्या इष्टेरया समं भोजनं कर्त्तुम् आया- १
तवतो राजा तस्मिन् द्वितीये दिने द्राक्षारसपानसमये इष्टेरां पुनर्द्वारं २
व्याजहार हे इष्टेरे राज्ञि तव प्रार्थितं किं? तत् तुभ्यं दायिष्यते, तव
वाञ्छा का? ममार्द्धराजत्वेन यदि भवेत् तर्हि सा सेत्स्यति। तदानीम् ३
इष्टेरा राज्ञी प्रतिजगाद, हे राजन् अहं यदि भवतो दृष्ट्यानुगृहीता स्यां यदि च भवतो ऽभिमतं भवेत् तर्हि मया प्रार्थिता मम प्राणा
मया वाञ्छिताश्च स्वजातीयानां प्राणा मह्यं दीयन्तां। यतो विनाशार्थं ४
बधार्थं लोपार्थञ्च वयम् अर्थतो ऽहं मदीयस्वजातीयाश्च विक्रीता अभवाम। यदि वयं केवलं दासत्वार्थं दासीत्वार्थञ्च व्यक्रेष्यामहि तर्हि नीरवाहम् अस्थास्यं किन्तु राज्ञ एतया हान्यापि परिपन्थिनस्तृप्तिर्न जायते।

तदानीं नृपतिरहस्येरं इष्टेरां राज्ञीं जगाद, एतत् कर्म्म कर्त्तुं को ५
मतिमकरोत्? स कुत्रास्ते? इष्टेरा व्याहरत् स द्वेषी रिपुरेष दुष्टो ६
हामनः। ततो हामनो नृपते र्महिष्याश्च समक्षं वितत्रास।

७ अनन्तरं राजा क्रोधवान् द्राक्षारसस्य पानाद् उत्थाय राजनिवेशन-
स्योद्यानं जग्मिवान् ततो राजतो ममानिष्टं निरगायीति दृष्ट्वा हामनो
राज्ञीम् इष्टेरां निजप्राणान् प्रार्थयितुम् अतिष्ठत्। अनन्तरं राजा राज-
८ निवेशनस्योद्यानाद् द्राक्षारसपानस्यागारं पुनरागमत्। तदानीं हामन
इष्टेराया उपवेशनार्थकगेण्डुके पतित आसीत् तेन राजा व्याहरत् एष
किं ममैव समक्षं गेहमध्ये राज्ञीं धर्षयेत्? एतस्मिन् वचसि राज्ञो वद-
९ नात् निर्यात एव भृत्या हामनस्य वदनम् आच्छादयामासुः। अनन्तरं हर्बोनाहनामक एको नपुंसको राजानम् ऊचिवान्, पश्यतु राज्ञो मङ्ग-
लाय शुभवादिनो मर्दिखयस्य बधनिमित्तं हामनेन निर्म्मापितं पञ्चाशद्ध-
स्तप्रांशु दण्डकाष्ठं हामनस्य निवेशने स्थापितं विद्यते। तदा राजा व्याज-
१० हार तस्मिन्नेवैनं समुल्लम्बयत। ततो मर्दिखयस्य बधार्थं निर्म्मापिते तस्मिन्
दण्डकाष्ठे हामनस्तैरुल्लम्बयाञ्चक्रे। इत्थं नरपतेः क्रोधो निवृत्ते।

---

८ अष्टमोऽध्यायः।

१ मर्दिखयस्योन्नति र्हामनेन लिखितस्य पत्रस्य मोघीकरणम् इतरदूतानां प्रेषणाय प्रार्थनं ७ रिपुभिः समं योधनाय यिह्नदीयान् प्रति नृपतेरनुज्ञा १५ मर्दिखयस्योन्नत्या यिह्नदीयलोकानाम् आनन्दश्च।

१ तस्मिन् दिने नरपतिरहस्वेर इष्टेरायै महिष्यै यिह्नदिद्वेषिणो हाम-
नस्य परिजनान् ददिवान् मर्दिखयश्च राज्ञः समीपम् उपस्थितवान् यतः
२ स तस्याः को ऽस्ति तद् इष्टेरा प्रकाशितवती। तेन राजा हामनाद् अपहृतं निजाङ्गुरीयकम् अपाकृत्य मर्दिखयाय ददौ। अपरम् इष्टेरा
हामनस्य परिजनानां ग्रासकत्वं मर्दिखये समर्पयामास।
३ इष्टेरा पुनर्व्वारं नरपतेः समक्षं भाषमाणा तदीयचरणयोः पतन्ती रुद-
ती चागागीयहामनस्य कुमन्त्रणाया यिह्नदीयलोकानधि तदीयसङ्कल्पस्य
४ च व्यर्थीकरणं प्रार्थयाञ्चक्रे। ततो नृपेणेष्टेरां प्रति हेममये राजदण्डे प्रसा-
५ रिते सा नृपस्य सम्मुखे तिष्ठन्ती व्याजहार, यदि नृपतेरभिमतं जायेत
किञ्च मया नृपस्य दृष्टावनुग्रहः प्राप्येत यदि मम वाक्यञ्च राज्ञा गृह्येत
यदि चाहं राज्ञे रोचेय तर्हि नृपस्य निखिलदेशस्थानां यिह्नदीयानां वि-
नाशार्थम् अगागीयहम्मिदायाः सुतस्य हामनस्य सङ्कल्पाद् यानि पत्राणि
६ लिलिखिरे तेषां व्यर्थीकरणार्थम् आज्ञा लिख्यतां। यतो मम लोकान्

प्रति या विपत्ति र्घटिष्यते तस्या दर्शनम् अहं केन प्रकारेण सोढुं शक्नुयां? निजकुटुम्बानां विनाशदर्शनं वा केन रूपेण सोढुं शक्येत मया?

तदानीं क्षितिपतिरहस्वेरो राज्ञीम् इष्टेरां यिह्वदीयं मर्दिखयञ्च ७ गदितवान् पश्य मया हामनस्य परिवारा इष्टेरायै दत्ता हामनश्च दण्डकाष्ठ उल्लम्बितः, यतो हेतोः स यिह्वदीयान् प्रति हस्तार्पणं कर्त्तुम् उद्यतवान्। अतो युवां यिह्वदीयानां निमित्तं स्वेच्छानुसारेण राज्ञो नाम्ना ८ पत्रं लिखतं राजकीयाङ्गुरीयेण मुद्राङ्कितं कुरुतञ्च, यतो राज्ञो नाम्ना लिखितं नृपतेरङ्गुरीयकेण मुद्राङ्कितञ्च यत् पत्रं तत् केनापि न व्यर्थीकर्त्तव्यं। तदानीं तृतीयमासस्यार्थतः सीवनमासस्य त्रयोविंशे दिवसे ९ राज्ञो लेखकेषु समाहूतेषु यिह्वदीयलोकानधि मर्दिखयस्य निदेशानुसारेण सिन्धुनदम् आरभ्य कूशदेशं यावत् सप्तविंशत्यधिकशतदेशानां मुख्यलोकान् अध्यक्षान् प्रदेशाधिपतींश्च प्रत्येकैकस्य देशस्याक्षरैरेकैकस्या जाते र्भाषया च यिह्वदीयलोकांश्च प्रति तेषामेवाक्षरै र्भाषया च पत्राणि लिखितानि। तानि नृपतेरहस्वेरस्य नाम्ना समलिख्यन्त नृपस्याङ्गुरीय- १० केण मुद्राङ्कितानि चापरं हयारोहिभिरश्विनीजाताश्वतरवाहनारोहिभिश्च क्षिप्रगामिभि र्दूतैस्तानि प्रेषयाञ्चक्रिरे। तत्सारो ऽयं यद् दिनैक- ११ स्मिन् अर्थतो ऽदरनामकस्य द्वादशमासस्य त्रयोदशे दिवसे नृपतेरहस्वेरस्य सर्व्वदेशानाम् एकैकस्य नगरस्य निवासिनो यिह्वदीया एकत्र स- १२ म्भूय स्वप्राणरक्षार्थं समुत्थातुं किञ्च यस्या जाते र्यस्य देशस्य वा लोकैस्ते क्लिष्टास्तान् तेषां बालकान् योषितश्च लोप्तुं हन्तुं विनाशयितुं किञ्च तेषां निखिलवस्तूनि लोठयितुं शक्ष्यन्तीति राज्ञानुज्ञातम् अभूत्।

अपरं यिह्वदीयाः स्वेषां वैरिणां प्रतीकारार्थं यत् सज्जिता भवेयुस्त- १३ न्निमित्तं निखिलदेशेषु प्रचारयितव्यस्तैतस्याज्ञापत्रस्यानुलेखनं निखिललोकान् प्रति प्रहितम्। अनन्तरम् अश्वतरवाहनारूढा द्रुतगामिनो १४ दूता नृपस्याज्ञया त्वरितं सर्व्वत्र जग्मिवांसः। शूशने राजधान्यामपि स आदेशः प्रकाशितो बभूव।

अनन्तरं मर्दिखयो नीलपाण्डुरवर्णं राजकीयवसनं परिधाय शिरसि १५ काञ्चनमयं बृहत् किरीटं दत्त्वा किञ्च सूक्ष्मरक्तवर्णवसनेन वस्त्रवान् भूत्वा नृपतेः समीपात् जगाम तेन शूशनराजधान्यानन्देन हर्षेण च परिपुपूरे। अपरं यिह्वदीयानां दीप्यानन्दहर्षसम्मानानि समुदीयुः। १६ किञ्च प्रतिदेशं प्रतिनगरञ्च यत्र कुत्रचित् स्थाने नृपतेरादेशः प्रचारया- १७

चक्रे तत्र तत्र स्थाने यिह्वदीयैरानन्दो हर्षो भोज्यम् उत्सवश्चाकारि किञ्च जनपदीयानां मध्ये बहवो मनुजा यिह्वदीयानां मतं जगृहु र्यस्मात् ते यिह्वदीयेभ्यो बिभयाम्बभूविरे।

---

९ नवमोऽध्यायः।

१ रिपूणां हामनस्य दशतनयानाञ्च यिह्वदीयै र्व्यापादनं ११ द्वितीये दिने रिपूणां घातनं हामनस्य पुत्राणां दण्डकाष्ठ उल्लम्बनं २० पूरीमदिनस्य महोत्सवनिरूपणं।

१ अपरम् अदरनामकस्य द्वादशमासस्य यस्मिन् त्रयोदशदिने नृपस्याज्ञया नियमेन च सिद्धि र्गन्तव्या, अर्थतो यस्मिन् दिने यिह्वदीयानां वैरिणस्तेषां प्रभवितुं प्रत्यैक्षन्त तस्मिन् दिने तादृशी विपरीतघटना २ बभूव यथा यिह्वदीया एव स्वद्वेषिणां प्रबभूवुः। तदानीं राज्ञो ऽहस्वेरस्य सर्व्वेषु देशेषु यिह्वदीयाः स्वेषां हिंसाचेष्टकेषु हस्तार्पणं कर्त्तुं स्वेषां नगरेषु स्वान् मेलयाञ्चक्रुः, ततस्तेषां सम्मुखे को ऽपि संस्थातुं न शशाक ३ यतो जनपदीयाः सर्व्वे लोकास्तेभ्यो बिभयाञ्चक्रिरे। देशस्था मुख्यलोका अध्यक्षा अधिपतयो राजकर्म्मकारिणश्च सर्व्वे यिह्वदीयान् उपचक्रुः, ते ४ मर्दिखयाद् बिभयाम्बभूविरे। यतो मर्दिखयो राजनिवेशने प्रमुखमनुज आसीत् तदीययशश्च सर्व्वप्रदेशान् व्यानशे तस्य मर्दिखयस्योन्नति र्निरन्त- ५ रम् अवर्द्धत। अनेन प्रकारेण यिह्वदीयाः स्वेषां सर्व्वपरिपन्थिनां मध्ये बहूनां खड्गाघातं संहारं विनाशञ्च चक्रुः, ते स्वेषां द्वेषिणः प्रति स्वेच्छा- ६ नुसारेणाचारं चक्रिरे। विशेषतः शूशने राजधान्यां यिह्वदीयाः पञ्च- ७ शतलोकानां बधं विनाशञ्च चक्रिरे। तदानीं पर्शन्दाथो दल्फोनो ऽस्पा- ९ थाः पोरथा अदलिया अरीदाथाः परमस्तो ऽरीदयो वयिषा- १० थाश्च यिह्वदीयानां वैरिणो हम्मिदाथासुतस्य हामनस्यैते दश सुतास्ते जघ्निरे किन्तु तेषां सम्पत्तौ ते हस्तार्पणं नाकारि।

११ तस्मिन् दिने राजधान्यां शूशने निहतानां लोकानां संख्या राज्ञे १२ निवेदिता। ततो राजा राज्ञीम् इष्टेरां बभाषे, राजधान्यां शूशने यिह्वदीयैः पञ्चशतानि लोका हामनस्य दश पुत्राश्च हता विनष्टाश्च। न जाने ऽहं नृपतेरन्यदेशेषु तैः किमकारि। इदानीं त्वया प्रार्थितं किं? तत् १३ तुभ्यं दायिष्यते; तवापरा का वाञ्छा? सा सेत्स्यति। इष्टेरा प्रतिबभाषे, यदि राज्ञो ऽभिमतं जायेत तर्ह्यद्यतननियमं श्वो ऽप्याचरितुं शूश-

नस्यान् यिह्वदीयान् प्रत्यनुज्ञा भवतु किञ्च हामनस्य दश सुता दण्डकाष्ठ उल्लम्ब्यन्तां। अनन्तरं राजा तत् कर्त्तुम् आदिदेश, ततः साज्ञा शूशनं १४ प्रचारिता हामनस्य दश तनयाश्चोल्लम्बिताः। अपरं शूशनस्था यिह्वदीया १५ अदरमासस्य चतुर्दशदिने ऽपि मिलित्वा शूशने त्रीणि शतानि लोकान् अबधिषुः किन्तु तेषां सम्पत्तौ हस्तार्पणं न चक्रिरे। एतस्मिन् समये १६ नृपतेरन्येषु देशेषु ये ये यिह्वदीया आसन् ते समागत्य प्राणरक्षार्थं समतिष्ठन्त तेन ते परिपन्थिनां प्रतीकारं कृत्वा वैरिणां पञ्चसप्ततिसहस्राणि लोकान् व्यापादयामासुः परन्तु तेषां सम्पत्तौ हस्तार्पणं न चक्रिरे। मा- १७ सस्यादरस्य त्रयोदशदिने ते तत् कर्म्म चक्रुः, किञ्च चतुर्दशदिने विश्रम्य तत् भोज्यस्योत्सवस्य च दिनं विदधिरे। परन्तु शूशनस्था यिह्वदीयास्तस्य १८ मासस्य त्रयोदशे दिने चतुर्दशे दिने च मिलिताः किञ्च पञ्चदशे दिवसे विश्रम्य तदेव भोज्यस्योत्सवस्य च दिनं चक्रिरे। एतत्कारणाद् निष्प्रा- १९ काराणां नगराणां निवासिनो यिह्वदीया अदरमासस्य चतुर्दशं दिनम् उत्सवस्य भोज्यस्य मङ्गलस्य परस्परम् अंशप्रेषणस्य च दिनं कुर्व्वन्ति।

अपरं नृपतेरहस्वेरस्य निखिलदेशेषु निकटस्था दूरस्थाश्च ये यिह्व- २० दीया निवसन्ति तेषां समीपं मर्दिखय एतान् वृत्तान्तान् लिखित्वा पत्रैः प्रेषयाञ्चकार। अपरं यिह्वदीया ययोरुभयो र्दिनयोः स्वेषां वैरिभ्यो २१ विश्रामं चक्रवांसः किञ्च यस्मिन्मासे तेषां दुःखं सुखं बभूव शोक उत्सवो बभूव च तस्य मासस्य ते द्वे दिने भोज्यस्यानन्दस्य परस्परम् अंशप्रेषणस्य २२ दरिद्रेभ्यो वितरणस्य च दिने भविष्यतः, अर्थतः प्रतिवत्सरम् अदरमासस्य चतुर्दशदिनं पञ्चदशदिनञ्च तैः पालयिष्येते एतत् तैः पत्रै र्निरूपयाञ्चक्रे। ततो यिह्वदीया यादृग् आरब्धवन्तो मर्दिखयश्च तान् प्रति २३ यादृगलिखत् ते तादृगाचरितुं मतिम् अकुर्व्वन्। सर्व्वेषां यिह्वदीयानां २४ रिपु र्हम्मिदाथास्तनयो ऽगागीयो हामनस्तान् व्यापादयितुं मतिं विधाय तेषां विपदर्थं क्षयविनाशार्थञ्च पूरम् अर्थतो गुटिकापातं कृतवान्। परन्त्विष्टेरायां राज्ञः समक्षम् आगतवत्यां स इदम् आज्ञापत्रं ददिवान् २५ हामनो यिह्वदीयानां विरुद्धं यम् अमङ्गलस्य सङ्कल्पं कृतवान् स तस्मिन्नेव वर्त्ततां स तस्य पुत्राश्च दण्डकाष्ठ उल्लम्ब्यन्तामिति। अतः पूरीमस्या- २६ र्थतो गुटिकापातस्य नामतस्तस्य दिवसस्य नाम पूरीमं बभूव किञ्च तस्य पत्रस्य कृत्स्नवचसां कृते तथा ते तदधि यद् ददृशुस्तान् प्रति यद् अघटत चैतेषां कृते यिह्वदीया लिखितनिदेशानुसारेण निरूपितसमयानुसारेण २७

च खेषां निमित्तं स्वकीयभाविवंशानां निमित्तं स्वकीयमतावलम्बिनाञ्च निमित्तं प्रतिवत्सरं तद् दिनद्वयं पालयितुं केनापि प्रकारेण तन्न
१८ विहातुं निरूपयाञ्चक्रिरे। अपरं निखिलपुरुषपरम्परायां प्रतिवंशं प्रतिदेशं प्रतिनगरञ्च ते उभे दिने स्मर्त्तव्ये पालयितव्ये च किञ्च तत् पूरीमपर्व्व यिहूदीयानां मध्ये कदापि लुप्तं न भविष्यति तेषां वंशस्य मध्ये तयोः स्मरणस्य लोपो न भविष्यति।

१९ अबीहयिलस्य तनूजा राज्ञीष्टेरा यिहूदीयो मर्दिखयश्च पूरीमदिन-
२० मधि द्वितीयमिदं निदेशपत्रं स्थिरीकर्त्तुं सर्व्वपराक्रमेण लिलिखतुः। यिहूदीयो मर्दिखय इष्टेरा राज्ञी च यं निदेशम् अकुरुतां यिहूदीयलोकाश्च खेषां निजभाविवंशस्य च निमित्तम् उपवासप्रार्थने अधि यं नियमं
२१ अकुर्व्वन् तदनुसारतो निरूपिते काले तत्पूरीमदिनस्य पालनार्थं नृपतेरहखेरस्य राष्ट्रस्य सप्तविंशत्यधिकशतदेशेषु सर्व्वेषां यिहूदीयानां समीपं
२२ शान्तिकरैः सत्यैश्च वाक्यैः पत्राणि प्रेरितानि। इत्थम् इष्टेराया आज्ञया पूरीमदिनस्य कर्त्तव्यं निश्चितं पुस्तके लिखितञ्च।

---

१० दशमोऽध्यायः।

10

नृपतेरहखेरस्य महिम्नो मर्दिखयस्योन्नतेश्च कथनं।

१ स नृपतिरहखेरो भूमण्डलस्य जलधेरुपद्वीपानाञ्च लोकान् राजसा-
२ हाय्यं कर्त्तुम् आदिदेश। तस्य पराक्रमस्य प्रभावस्य च सर्व्वाः कथाः किञ्च राज्ञो दानात् मर्दिखयेन लब्धस्य महिम्नो विवृतिर्मादियापारसदेश-
३ योर्नृपाणां पुरावृत्तपुस्तके लिखिताः किं न विद्यन्ते? एष यिहूदीयमर्दिखयो नृपतेरहखेरस्य प्रधानमन्त्री भूत्वा यिहूदीयानां मध्ये प्रमुखः स्वभ्रातृनिवहस्य मध्ये ग्राह्यः स्वजातीयानां हितैषी स्वीयसर्व्ववंशान् प्रति मङ्गलवाक्यवादी च बभूव॥